

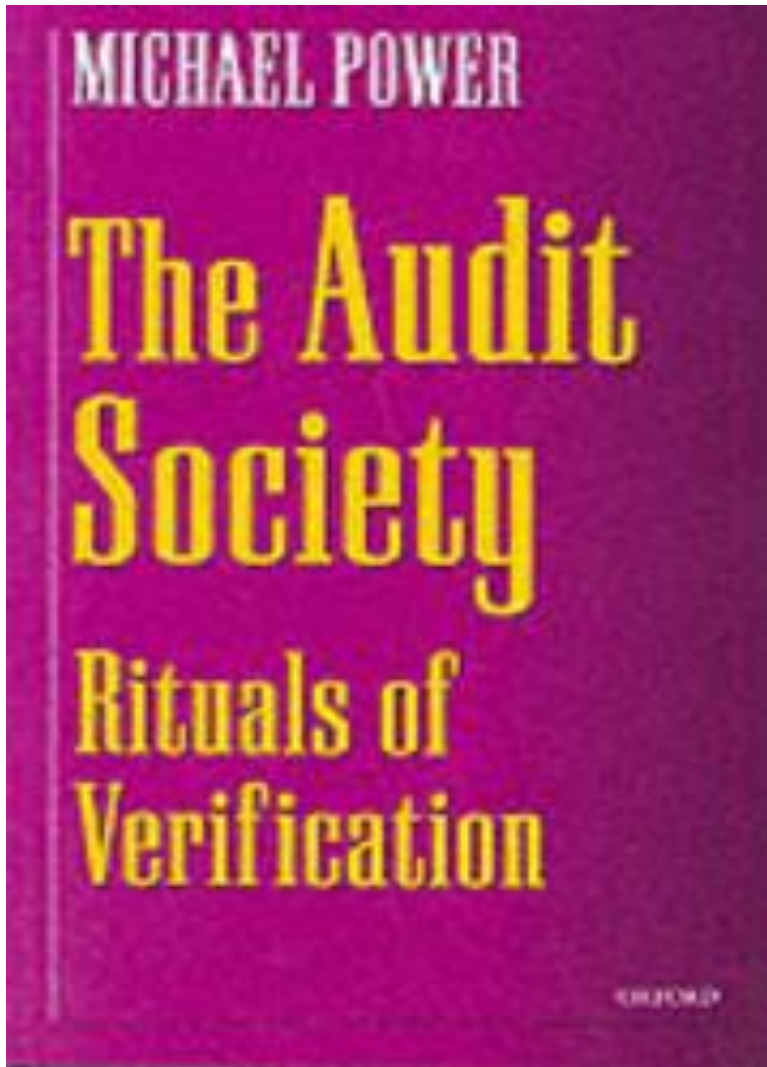

Lärandemålen i den svenska Bolognareformen – en balansfråga

**Mjuka lärandemål i undervisning och
examination**

131125

Lars Haikola

Oxford University Press, 1997

Intro

- **Finns det i utvärderingssystemet en obalans mellan hårda mål (kunskapsmål?) och mjuka mål** som rör generella kompetenser som att göra bedömningar med hänsyn till samhällseliga o etiska konsekvenser, beakta mänskliga rättigheter, empatisk förmåga

Högre utbildningens mål, ex 1

- Yrkesutbildning
- samhällsmedborgarkompetens
- bildning
- fritt kunskapssökande
- personlighetsutveckling
- kritiskt tänkande
- fostran.

Högre utbildningens mål, ex 2

- Kunskap och förståelse
- Färdighet och förmåga
- Värderingsförmåga och förhållningssätt

Dvs det finns alltid balansfrågor att ta hänsyn till när man bygger högre utbildning

En klassisk balansakt

- **Bildning – yrkesutbildning**
- **Analogi: mjuka mål – hårda mål**

Högskolelagen 1 kap 8 §

Utbildning på grundnivå ska utveckla studenternas –

- förmåga att göra självständiga och kritiska bedömningar, –**
- förmåga att självständigt urskilja, formulera och lösa problem, och –**
- beredskap att möta förändringar i arbetslivet.**

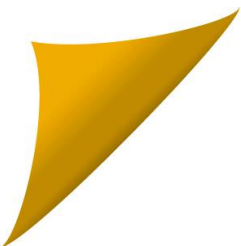
Inom det område som utbildningen avser ska studenterna, utöver kunskaper och färdigheter, utveckla förmåga att –

- söka och värdera kunskap på vetenskaplig nivå, –**
- följa kunskapsutvecklingen, och –**
- utbyta kunskaper även med personer utan specialkunskaper inom området.**

Syfte med utvärderingsystemet

- **Garanterar att all högre utbildning har hög kvalitet**
- **Bidra till utveckling av högre utbildning i Sverige**
- **Ge underlag för studenters val av utbildning**

Den svenska utvärderingsmodellen

1. Lärosätet ansöker om tillstånd för att ge examen.
Förutsättning; lärosätets eget kvalitetsarbete
2. Universitetskanslersämbetet utvärderar lärosätets ansökan.
En peer review grupp analyserar lärarkompetens, utbildningsplan, kvalitetsarbete, etc. Gruppen ger rekommendation
3. Om examenstillstånd ges - lärosätet genomför utbildning och ger studenter examen efter fullgjord utbildning.
Förutsättning; lärosätets eget kvalitetsarbete
4. Universitetskanslersämbetet frågar lärosätena: *Hur vet ni att studenterna uppnår examensmålen?*
5. Om bristande kvalitet – lärosätet utvecklar o redovisar förbättringar – uppföljning efter ett år.

Karakteristika

- **Merparten av allt kvalitetsarbete utföres på lärosätena**
- **Examensmålen fokuseras**

Att utvärdera mot examensmål

Ideologiskt enkelt – men metodologiskt svårt

Men det går!

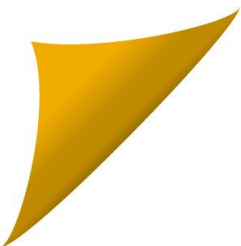
Vad är kvalitet?

Kvalitet = måluppfyllelse

**Målen anges i Högskoleförordningens examensbilaga
(och i Högskolelagen)**

Målen är förväntade studieresultat – *Learning Outcomes*

- **Andra definitioner av kvalitet o andra sätt att utvärdera kvalitet i HE finns o bör tillämpas**

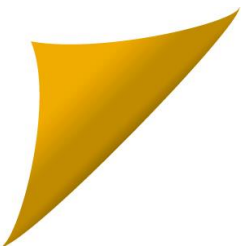

Alltså – *resultat* i fokus

Vägen till resultatet

– förutsättningar och processer –

är lärosätets ansvar

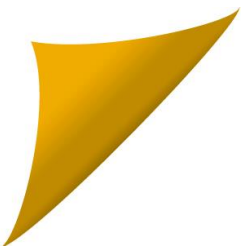

Hur granskar vi resultat?

Symptom på måluppfyllelse söks i fyra underlag

- **Självständigt arbete (examensarbete)**
- **Självvärdering**
- **Studenternas erfarenheter**
- **Alumnienkäter**
 - **lärosätesintervju**

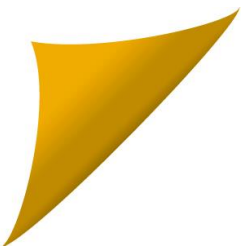

Kan allt mätas? Erfarenheter

Bedömarna menar att det går att bedöma hur väl studenterna når examensmålen.

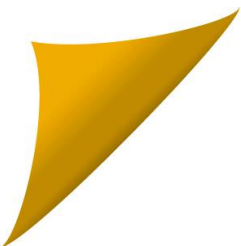
- **Självständigt arbete utgör huvudsakligt underlag för bedömning.**
- **Ibland nöjer sig bedömarna med självständigt arbete.**
- **Kunskapsmål är lätta att hitta – andra mål, t ex mjuka mål, är svårare att hitta.**

Måluppfyllelse

**De mål som är svåra att visa i studenternas självständiga arbeten, bl a mjuka mål, ska redovisas i självvärderingen.
Gäller framför allt yrkesexamina.**

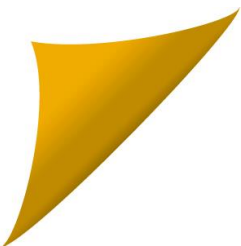
Exempel på mål som ej framgår i självständigt arbete

Färdighet och förmåga

- visa förmåga till lagarbete och samverkan med andra yrkesgrupper såväl inom hälso- och sjukvården som inom vård och omsorg.

Värderingsförmåga och förhållningssätt

- visa självkänedom och empatisk förmåga.

Är alla mål lika viktiga?

- I den kritiska debatten har man anfört att alla mål ej har samma värde
- Kanske – men det är ej UK-ämbetet som ska avgöra
- HL o HF ger ej underlag att vikta målen

Styrka med utvärderingssystemet

- **Examensmålen i fokus –**
 - stimulerar till frågan: vad är syftet med högre utbildning?
- **Också mjuka mål uppmärksammas – hur kan man visa att t ex empatisk förmåga uppnåtts?**
- **På sikt – metoder för att dokumentera mjuka mål måste utvecklas**
- **På sikt – omformulera examensmålen**

Alltså

- **Högre utbildning måste omfatta en balansering av olika mål**
- **Dagens utvärderingssystem uppmärksammar balansen av olika mål väl**

Tack för uppmärksamheten!